

KOCOURKOVSKÉ PRŮŠVIHY

A MALÉRY

Během své dlouholeté existence se Kocourkovští učitelé občas nevyhnuli nepochopení své parodie a dostalo se jim výtek. Stávalo se to za první republiky, za protektorátu i po druhé světové válce za komunistického režimu.

V roce 1931 byl repertoár jak v rozhlase, tak i na gramofonových deskách přeplněn tzv. trampskými písněmi, někdy lepšími, někdy horšími. Všechny ty *Dájo nevolej*, *Kanoe v přeřejích*, *Vášně rudých retů* zaplavovaly tehdy nejen břehy řek v okolí trampských osad, ale i běžný život.

Kocourkovští napsali parodii na tyto písně *Recept na trampskou píseň*. Z ní vybírám refrén.

Vezmi vášeň rudých retů,
vraž do toho Margaretu
a pak jedno keňu malé,
sladkou Havaj a tak dále.
Všechno vraž do chaty u jezera,
zabal to do večerního šera,
zapal ohně táborové
a máš píseň pro trampové.

Nevinná skladba se vysílala v rozhlase a vzbudila nečekané ohlasy. Vedle velkého množství pochvalných reakcí byly zde i některé negativní. Nelíbila se některým pravověrným trampům, kteří jí byli dotčeni, i jednomu renomovanému skladateli trampských písní, jejich dobrému známému, který se urazil. Nelíbila se překvapivě i některým lidem na straně druhé, kde bylo možné očekávat příznivý ohlas. Klasickou ukázkou nepochopení byl protestní dopis, který dostal Radiožurnál od učitelského sboru školy v Kostomlatech na Nymbursku, kde stálo doslova: „Protestujeme, aby byly v českém rozhlase vysílány písně od takových individuí, kteří se vydávají za učitele a znevažují tak dobré jméno veškerého českého učitelstva a kteří nevědí ani, že čtvrtý pád množného čísla od slova tramp je trampy a ne trampové. (Dopis je v kocourkovském archivu.)

Začátkem třicátých let, v roce 1933, napsal K. Hrnčář na hudbu J. Kalaše píseň *Dvě doby školy české – metoda slabikální a metoda globální*, což byla více méně satira na globální metodu. Zde jsou z ní mimo jiné i verše:

Global jsem global, ale málo,
neb se mi globadlo polámalo.“

A píseň je zakončena verši:

Kdyby starý Komenský vstal,
ten by se asi zachechtal
nad touhle novou módou.
Jestli je tohle pokrok,
tak jsme zas zpátky o krok
i s globální metodou.

Při odpovědi uveďte vždy
 ZN.KBJ/Hs čís. **11950**

TELEGRAMY: RADIOJOURNAL PRAHA.
 TELEFONY č. 532-62, 532-63, 500-06.

PRAHA dne **23.X.1931.**

P.T.
 Pěvecké sdružení Kocourkovských učitelů,
 per Adr. MUDr. J. Káň,
 P r a h a X., Královská 53.

Jedna náš posluchač, pražský kaplan, si stěžuje, že jste ve svém vystoupení dne 14. t. m. sesměřovali Šedimbolestnou Pannu Marii. Zjistujeme dodatečně, že jste nám nezaslali předem text své konference a písní k cenzuře, jak je předepsáno. Žádáme Vás, abyste nám celý text dodatečně zaslali a při příštím zařazení přesně dodržovali naše cenzurové předpisy. Jinak byhonm byli nuceni Vaše účinkování vyřaditi.

V dokonale uctě
RADIOJOURNAL
 ČESKOSLOVENSKÉ ZVUKOVĚSTNÍ RADIOTELEFONICKÉ
 SPOLEČNOSTI S. O.
 PRAHA XI., TOULOVKA R. 02

Dopisy zasílajte na adresu společnosti a nikoliv jednotlivým redaktorům.

L. B. 3000 V. 31.

Reakce Radiožurnálu na stížnost posluchače z r. 1931

Jako reakce přicházely dopisy ze škol i od jednotlivých učitelů. Některé nadšené, že konečně někdo našel odvahu about se do té nové metody všemi učiteli i žáky proklínané, a na druhé straně dopisy, že není vhodné dělat si legraci z dobré snahy učitelstva (obvykle všeho učitelstva), které se s nezměrným úsilím (úsilí je vždy nezměrné – neznám ještě změrné úsilí) snaží vychovávat své žáky novými pokrokovými metodami, a dále že není vhodné narušovat sítě důvěry sotva zaseté v tuto metodu atd.

Učitelé byli často kritiky některých satirických veršů. Učitelství byla profese, jejíž někteří členové byli mimořádně nedůtkliví, a také svůj nesouhlas rádi hned psali buď do novin či rozhlasu.

Ve skladbě *Z kocourkovských luhův a hájův* je mimo jiné parafráze národní písničky *Tluče bubeníček, tluče na buben*.

Tluče bubeníček, tluče na buben,
čtvrtý měsíc v roce vždycky je duben,
potom přijde Nezamysl, Mnata, Vojen, Křesomysl,
načež příkluše kněžna Libuše.

Na tuto skladbu přišla stížnost, že jsou zde znevažovány a zesměšňovány statky nám tak drahé již od Rukopisů Královédvorského a Zelenohorského a od Jiráskových Starých pověstí českých a navíc, že jsou to učitelé a nevědí, že obecně uznávaná posloupnost přemyslovských předhistorických panovníků je zcela jiná, že kněžna Libuše byla matkou Nezamysla a nenastoupila na knížecí stolec až po Křesomyslovi.

Podobnou nesouhlasnou reakci vyvolala i parodie na píseň *Nešťastný šafářův dvoreček*, kde zazněly verše:

Nešťastný šafářův dvoreček,
nešťastný zbytkový lán.
Pro něj pan Hulata
dal hlavu za blata
a Jan byl za chrta dán.

Poté jistý učitel napsal do Radiožurnálu, že tito učitelé, pokud vůbec jsou učitelé, pošpiňují památku sedláka Kubaty a ne Hulaty, jak autoři z neznalosti uvádějí, a spojují tak bojovníka za selská práva s vlastníkem zbytkového statku.

Písně Z *Kocourkovských luhův a hájův* (které se objevily i ve filmu *Katakomby*), si vůbec vysloužily několik kritik. Vedle již zmiňovaného nesouhlasu s tím, že se parodují národní písně, které tvoří poklad českého jazyka, se objevily i protesty od různých spolků a organizací. Jízdní odbor brněnského Sokola se cítil dotčen jednou parodií národní písničky:

Na koníčka si vyskočím,
za chvíli budu dole,
protože jsem vycvičeněj
v tom jízdním Sokole.
Zdař Bůh!

I napsali, že oni cvičí své členstvo tak, že s koní neпадají, a když už, tak zcela výjimečně, a že tuto píseň považují za zesměšňující jejich usilovnou snahu.

Na tuto píseň přišla i kritika ze strany zcela jiné, a sice od Bratrské hornické pokladny, kde protestují proti spojování jejich tradičního hornického pozdravu se Sokolstvem, s kterým nemají nic společného a s nímž se názorově i ideově zcela rozcházejí.

To vše se odehrávalo ještě v dobách předválečných. Tyto kritické hlasy byly spíše zdrojem pobavení.

Pak se politické nebe ve Střední Evropě a v Československu zatahovalo. I Kocourkovští, ačkoliv se takřka programově vyhýbali jakýmkoliv politickým skladbám, v období předmnichovském složili skladby s ostře protinacistickým či protiněmeckým obsahem. Měli jednak parodickou skladbu *Rasová*, z níž uvádím refrén a pár veršů z druhé sloky.

Čistá rasa, čistá rasa,
za tu vždycky bít se jdem,
jak kdysi za Rukopisy
prababička s dědečkem.
Čistá rasa, čistá rasa
ideálem naším buď,
kdo má v těle krev vyvrhele,
čepelem v tu zrádnou hruď!
V koncentráku vojna jako řemen
zabaví nás všech méněcenných plemen.
Zbylé ušlechtilé bytosti
rozdělíme podle jakosti.
Čistá rasa, čistá rasa
po přeslici i po meči,
že máš cenu v rodokmenu
prababička dosvědčí.

Druhou takovou skladbou s protiněmeckým textem
byly *Staré pověsti české*. Zde mimo jiné byly i verše:

Dobytek a najmě voli
hráli u nás velkou roli.
Každoročně pro souseda
země česká voly hledá.
Tenhle export během času
zušlechtil tamější rasu.
Pak Germáni velkorysí
Eintopfessen zavedli si.
Jeden hrnec, jednu ráci,
totalitní koncentraci.

Tradičních sto dvacet volků
nestačí už Herrenvolku.
Kdo má Čechy, světem vládne,
tohle heslo nezasmrádne...

Obě tyto skladby z roku 1938 vzbudily u nás nadšenný ohlas. Ne však u Němců.

Z německého vyslanectví chodili zvláště o sletových dnech na koncerty Kocourkovských pozorovatelé – zrovna jako na programy Voskovce a Wericha – a vše si zapisovali. A nejen Němci. Hned po Mnichově dostal Dr. Káš jako představitel Kocourkovských učitelů varování, že skladby podobného obsahu by neměly být uváděny, jelikož narušují spolupráci s Velkoněmeckou Říší nejen v kulturní, ale i v politické oblasti.

A pak přišel Protektorát Böhmen und Mähren. Kocourovští se obávali, že by mohli být pro některé své skladby stíháni, ale Němci měli zřejmě jiné starosti, a tak se na tyto skladby zapomnělo.

Pak však hrozil jiný malér. Program každého koncertu musel být předkládán na německý Reichsamt, tedy úřad pro cenzurní záležitosti veřejného provozování uměleckých děl. Zde musely být předloženy překlady napsisů všech skladeb do němčiny. A na tento úřad byl povolán Dr. Káš spolu s autorem K. Hrnčířem. Zde se do nich pustil německý úředník, jak se opovažují uvádět takovou píseň a hodil před ně na stůl překlad názvu jejich starší písně *Balada o hřídeli osmkrát zalomené* (napsané již v roce 1930). A hřímal a hřímal, jak je to možné, že v době, kdy vojska Osy vítězí na všech frontách, se od-

važují zpívat písničky, které zpochybňují tento vojenský svazek Velkoněmecké Říše a Itálie. Na překladu stálo červeně podtržené a s vykřičníkem: „Die achtmal gebrochene Achse – osmkrát zlomená osa!“ Oba zástupci Kocourkovských museli pracně vysvětlovat, že to nemělo naprosto žádnou spojitost s vojenskou situací, že překladatel si neuvědomil pravý význam slov a že se tedy nejedná vlastně o osu, ale o hřidel, součástku automobilu, jak ostatně celý text skladby dokazuje. A museli pak pořídit překlad celé písně, než jim bylo uvěřeno. Ale na programech už muselo být uváděno místo původního názvu jen *Balada automobilistická*.

Jiný malér měli za okupace s *Kongresem duchů*, se skladbou o Duchu Rodokapsu. Zde jsou i verše:

Rozptyluji chmury, rozptyluji chmury,
a na rozkaz shůry dělám do kultury.
Bloudím z kapsy v kapsu co duch Rodokapsu,
stačí dát korunu padesát a máš prima ryzí umění.

Tehdejší ministr kultury kolaborant Emanuel Moravec se cítil těmito verši dotčen a dal pokyn, že musí být vypuštěny.

Pak skončila válka a zcela se změnilы politické poměry.

Kocourkovští měli ve svém repertoáru píseň *Život je pes*. Z ní vyjímám několik veršů:

Moje paní zbledla, pořád něčím kvedlá.
vím, ach vím, proč moje paní tolik zbledla, co provedla,
a proč teď pořád kvedlá, vím.

Protože co snědla a po čem tak zbledla,
to byla známá bedla jedlá.
Mordyjé, tahle bedla jedlá
místo jedlá byla nejedlá,
už za ní nechodím na špacír
do háje zelenýho.

S touto písní měli první konflikt s poválečným režimem. Tehdejší ministr školství profesor Zdeněk Nejedlý v ní viděl narážku na svou osobu, i když ta skladba vznikla ještě před válkou a autoři neměli sebemenší ponětí o jeho pozdější funkci.

Po převratu složili Kocourkovští parodii na během války stále vyřvávající německou válečnou píseň *Den wir fahren gegen Engeland*. Třetí sloka této parodie zněla, tedy pokud Velkoněmecká Říše vítězila, takto:

Šest let hrozila Kriegsmarine
Anglii z moře i ze vzduchu,
ale než doplula do Londýna
přišel Josef Stalin po suchu.
Se svým partnerem řekli: „Už dost,
teď začnem zase my s nátěrem.“
Už je amen, už je amen, už je amen
s tapečírerem!

Kocourkovským bylo naznačeno, ne snad ještě prikázáno, že by neměli zpívat „Josef Stalin“, že to není dost uctivé k vůdci Sovětského Svazu a aby text upravili snad na slova „maršál Stalin“. A ještě později, to už po únoru 1948, dostali pokyn od FUTI (Federální úřad

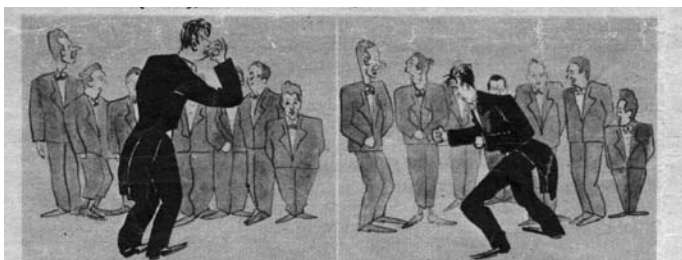
pro tisk a informace), že v písni je nepřiměřeně mnoho zdůrazňován podíl i jiných spojenců na porážce Německa a že by tyto verše měli upravit. Proto pak píseň přestali zařazovat do svého repertoáru.

Poslední nespokojenost komunistického režimu vzbudili tím, že na posledních koncertech zařadili i svou starší *Píseň kosmickou*. Tato píseň měla refrén:

Až jednou všechny hvězdy zhasnou,
pak půjdem taky všichni spát
a jenom na tu jednu jasnou
okamžik budem vzpomínat.
Jen ještě jednou na ní mrknem,
na hvězdu zvanou Venuše,
než s námi přikrytými prknem
kůň s fedrpušem odkluše.

Vůbec netušili, že by na této písni mohlo být něco závadného. Ale v dopise z výše uvedeného FUTI jim bylo sděleno, že obsah refrénu písně je krajně nevhodný, že naznačuje, že v blízké budoucnosti zhasnou hvězdy, symboly komunistických idejí či dokonce Sovětského svazu, a že tato píseň nemůže být veřejně provozována..

Nedlouho potom Kocourkovští svou koncertní činnost ukončili.

Dvě karikatury, znázorňující veřejné vystoupení v písni „Balada o hřídlel osmkrát zalomené“. Znázorňují klid P. T. tělesa a námahu P. T. pana dirigenta dr. Káše.

Učitelská komedie tančí. — Hrátky ze VII. učitelů masopustně pořádané v Ústřední škole na hostě Anulě mají název na zpodobnění Kocourkovských učitelů. Vlečtá situace má její pokračování masopustě, byli to sami učitelé (v různých hrolech). - (Foto Poutř týden.)

**PĚVECKÉ
SDRUŽENÍ
KOCOURKOVSKÝCH
UČITELŮ=20+500X**

Masopustě. V tomtož žánru je vytvořil až v realitě. Je to výstup, v kterém zpodobňují učitelé, každý „žongl“ svojí soběstředností, na své, třeba upřímně Čechy, Němce, Žáky, dr. Káše, Káše, dr. Vanta. Zpívají dva do ústí je v životě dr. Káše a kompozitor dr. Procházka.

Kostýmy v gaudium hnu, až byl přivolen Karlovu Půlčanu až stonoucího pokrač v životě a Kádrem. Jeho gaudium jsou ten život, jeho gaudium a bylo to v postřehů v gaudium. Hnu Půlčanu v Půlčanu, - Závaznost má PRUČ. J. Káše, přivolení Kocourkovských učitelů, je dlež zastoupení. - Takže bylo to až v r. 1912. dimenzování gaudium gaudium. Přivolení učitelů mrazíků a také předků učitelů. Káše Kocourkovských učitelů ve vichřicích Čechůch, žánru jsou se svou a hnutí jsou jen, jako masopustě jsou masopustě, ale hnutí až spás. Pravo jsou to dležní učitelé, v Kocourkově je (masopustě) učitelů žánru a až své učitelé. Takže má být v masopustě žánru -

Klavírník a skladatel písní Kocourkov, dr. Káše.

Ukázky dobového tisku